

**ŽMONIŲ SU NEGALIA TEISIŲ STEBĖSENOS KOMISIJA
PRIE LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBOS**

**2021 M. LAPKRIČIO 3 D. POSĖDŽIO
PROTOKOLAS**

2021-11-03 Nr. *NKP-12*

Vilnius

Posėdis vyko 2021 m. lapkričio 3 d., 10.00 – 12.00 val., Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (Gedimino pr. 11, Vilnius) nuotoliniu būdu „Microsoft Teams“ platformoje.

Dalyvavo: Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos nariai: Kristina Dūdonytė, Dalia Mikalauskaitė, Aidas Gudavičius.

DARBOTVARKĖ:

1. 2021 m. lapkričio 3 d. Komisijos posėdžio sekretoriaus išrinkimas.
2. Dėl pagalbos tyrėjams šeimų tyrimo pristatymo tarptautinėje konferencijoje.
3. Dėl Komisijos nario Vytauto Pivoro neaktyvumo.
4. Dėl atlikto tyrimo rekomendacijų rengimo.
5. Dėl dalyvavimo SADM organizuojamame susitikime apie atvirą darbo rinką visiems.
6. Dėl siejamosios ir tiesioginės diskriminacijos.
7. Dėl vadovavimosi 2010 m. ratifikuotos JT Neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau – Konvencija) nuostatomis teismų procesuose.
8. Dėl teismų bendruomenėje vykdomų mokymų apie Konvencijos nuostatų taikymą.
9. Dėl neveiksnumo nustatymo proceso naikinimo sprendinių eigos.
10. Kaip teismai atpažįsta asmens savižalą dėl negalios pobūdžio.
11. Kiti klausimai.

1. **SVARSTYTA.** Dalios M. išrinkimas 2021 m. rugsėjo 23 d. Komisijos posėdžio sekretore.

NUTARTA. Pritarti (bendru sutarimu).

2. SVARSTYTA. Dalia M. Komisijos nariams pristatė pastabas ir pataisymus tyrėjams dėl šeimų tyrimo, kai buvo rengiamasi tarptautinei socialinės politikos konferencijai.

NUTARTA. Išklaudyta.

3. SVARSTYTA. Komisijos pirmininkė iškėlė klausimą, kad Vytautas P. ilgą laiką nedalyvauja posėdžiuose ir nereaguoja į elektroniniais laiškais siunčiamą Komisijos veiklai skirtą informaciją. Dalia M. pritarė, kad Vytautas nedalyvavo dideliame kiekyje posėdžių nei neparengė jokių klausimų ar išvadų. Komisijos pirmininkė informavo, kad Vytautui pasiūlyta pačiam, įsivertinti galimybes dirbti Komisijoje ir galimai atsistatydinti, tačiau iš jo jokio atsakymo negauta. Kristina D. priminė, kad nuo parėjusių metų jis iki šiol neatliko skirtos užduoties – parengti vieną raštą. Aidas G. pasakė, kad laiko visiems stinga, o Komisijoje darbų yra daug, tad norisi aktyvesnių narių, kurie galėtų kažką padaryti. Dalia ir Aidas siūlo kreiptis į kontrolierę ir pasitarti.

NUTARTA. Planuoti posėdį su kontroliere.

4. SVARSTYTA. Dalia M. glaustai pristatė rekomendacijų variantą ir paprašė Komisijos narių pakoreguoti: ką iš esamo juodraščio išimti, ką pakeisti; pažiūrėti, ar Konvencijos straipsniai, Rekomendacijų punktai atitinka nurodytą rekomendaciją; tikslingai sumažinti citatų kiekį ir pan.

NUTARTA. Iki sekančio posėdžio peržvelgti parengtą rekomendacijų juodraštį ir pataisyti, kaip buvo nutarta posėdyje.

5. SVARSTYTA. Dalia M. pristatė Komisijos nariams, kad buvo dalyvauta susitikime su SADM dėl atviros darbo rinkos, kur buvo kalbama apie Socialinių įmonių įstatymo naikinimą, viską reglamentuojant viename Užimtumo įstatyme; socialines dirbtuvės buvo minimos kaip teigiamas pavyzdys, nors jų veikimas prieštarauja Konvencijos nuostatomis. Aidas G. papildė, kad žmogui su negalia nesvarbu, kur jis bedirbtų, bet turėtų būti suteiktas krepšelis, kad gautų valstybės pagalbą nepriklausomai nuo įmonės statuso. Tarkim, šiuo metu „Rimi“ įdarbina žmones su negalia ir jiems neskiriama valstybės pagalba, kadangi tinklas neturi socialinės įmonės statuso. Dabartinis reglamentas pritaikytas verslui, o ne žmonėms ir reikia jį naikinti. Dalia M. paminėjo, kad su Kristina tame susitikime pritarė, kad neturi būti žmonėms su negalia pagalba skirstoma pagal darbovietes, nes toks modelis neatitinka Konvencijos. Dalia galimai pritarė, kad tam tikra pinigų suma eitų paskui žmogų. Taip pat reikia pabrėžti, kad žmonės su negalia ilgą laiką tos pačios funkcijos neatliks kaip ir mes keičiame darbus, taip ir žmonėms su negalia tai turi būti užtikrinta.

NUTARTA. Išklaudyta.

6. SVARSTYTA. Dalia M. pasiūlė susitikime su teismų atstovais išsiaiškinti, kokia yra tiesioginės/siejamosios diskriminacijos praktika dėl pripažinimo asmeniui (tėvams/artimajam),

gyvenančiam ir besirūpinančiam pilnamečiu žmogui su negalia, kurio atžvilgiu diskriminacija negalios pagrindu teismo sprendimu nustatoma.

NUTARTA. Pritarti iškeltam klausimui (bendru sutarimu).

7. SVARSTYTA. Dalia M. siūlo pasidomėti, ar teismai vadovaujasi 2010 m. ratifikuotos Konvencijos nuostatomis dėl valstybės ir savivaldybių įstaigų įsipareigojimų užtikrinti pagalbas asmeniui su negalia, kad jis lygiai su kitais dalyvautų visose visuomenės gyvenimo srityse ir kaip dažnai teismai tinkamų pagalbų neužtikrinimą asmeniui su negalia vertina kaip diskriminaciją negalios pagrindu. Aidas G. papildė, kad čia labiau yra žmoniškumo klausimas, nes kol Konvencija nėra perkelta į nacionalinę teisę, tol nėra ja tiesiogiai vadovujamasi, o teisėjai savo veikloje yra nepriklausomi. Dalia M. pritarė, kad, teisėjai ir teismai nepriklausomi ir pagal ABTĮ privalo klausyti tik įstatymų, o pagal LR Konstitucijos 138 str. – Konvencija jau yra nacionalinės teisės dalis („perkėlinėti“ nebereikia).

NUTARTA. Pritarti iškeltam klausimui (bendru sutarimu).

8. Dalia M. pasiūlė paklausti, kaip dažnai ir kokios apimties (ar/ir kiek valandų) teismų bendruomenėje vykdomi mokymai dėl Konvencijos nuostatų taikymo (jei vykdomi retai ar nevykdomi, tai dėl kokių priežasčių), nes pastebėta, kad teismų sprendimuose trūksta Konvencijos nuostatų taikymo praktikos, o taip pat advokatai nesiremia Konvencija, gindami asmens su negalia interesus.

NUTARTA. Pritarti iškeltam klausimui (bendru sutarimu).

9. SVARSTYTA. Aidas G. pasiūlė pasidomėti, kokia teismų praktika, kai, siekiant asmeniui riboti veiksnumą pats asmuo nedalyvauja; kaip dažnai tokiais ir/ar panašiais atvejais teismai vadovaujasi tarptautine teismų praktika (pvz. EŽTT ir ESTT); Dalios M. nuomone, mūsų Komisija galėtų inicijuoti CK nuostatų pakeitimus, kad tėvai, vaikui su negalia sukakus 18 metų amžiui, toliau galėtų atstovauti jo teisėtus interesus visų lygių institucijose.

NUTARTA. Pritarti iškeltam klausimui (bendru sutarimu).

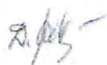
10. SVARSTYTA. Dalia M. pasiūlė paklausti, kokiomis priemonėmis/būdais teismai atpažįsta asmens savižalą dėl negalios pobūdžio, kad tokie atvejai nebūtų klaidingai vertinami kaip smurtas artimoje aplinkoje.

NUTARTA. Pritarti iškeltam klausimui (bendru sutarimu).

Komisijos pirmininkė

 Kristina Dūdonytė

Komisijos sekretorė

 Dalia Mikalauskaitė